

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

9 (488)

ISSN 1407-1479

2015. gada 11. maijs

Jaunas vakances

2015.gada LZA jaunu locekļu vēlēšanām Latvijas Zinātņu akadēmija izsludina 5 isteno locekļu (akadēmiķu) vakances, 3 ārzemju locekļu vakances un 4 korespondētājocekļu vakances.

LZA Senāts apstiprina korespondētājocekļu vakances šādās specialitātēs:

Fizikas un tehniskās zinātnes:

Materiālzinātne (fizika) – 1;

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātnes:

Ķīmija – 1;

Humanitārās un sociālās zinātnes:

Teoloģija (religiju pētniecība) – 1;

Lauksaimniecības un meža zinātnes:

Lauksaimniecības zinātnes – 1

Tiesības izvirzīt Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu kandidātus ir LZA īstenajiem locekļiem, Latvijas universitātēm un zinātnisko institūtu zinātniskajām padomēm. Ja kandidāts izvirza iestādes vai institūcijas, lēmumu jāpieņem, aizklāti balsojot, ar vienkāršu balsu vairākumu.

Piesakot kandidātus, jāiesniedz šādi dokumenti:

- pieteikums: Latvijas ZA locekļa motivēta vēstule vai zinātnieku koleģiālās institūcijas motivēts lēmums ar aizklātās balsošanas rezultātiem, kā arī vēl divu LZA īsteno locekļu motivētas rekomendācijas;

- pieteicēja apstiprināta kandidāta zinātniskā biogrāfija (*Curriculum vitae*) rakstītā un elektroniskā formā, norādot dzimšanas gadu un datumu, personas kodu, pašreizējās darba vietas un mājas adresi, tālrunus, faksu un E pasta adresi, kopējo zinātnisko darbu skaitu un līdz 5 galveno zinātnisko darbu bibliogrāfiskos datus;

- 2 krāsainas fotogrāfijas (10 x 15);
- autora apstiprināts zinātnisko darbu saraksts, darbus sadalot kategorijās (monogrāfijas, raksti, konferenču tēzes u.tml.), rakstiskā un elektroniskā formā;
- diplomu kopijas (augstākās izglītības, zinātniskās kvalifikācijas un nosaukumu);
- ziņas par zinātniskajiem apbalvojumiem un pagodinājumiem (Latvijā un ārvalstīs saņemto diplomu kopijas).

Dokumenti iesniedzami Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta jauno locekļu vēlēšanu ekspertu komisijai Rīgā, Akadēmijas laukumā 1, 2. st., 231. istabā līdz **2015. gada 18.septembrim**.

Īsteno locekļu kandidātu izvirzīšanas gadījumā **papildus jāiesniedz** ziņas par to, kādā žurnālā (grāmatā) publicēts (pieņemts publicēšanai – attiecīgās izdevniecības izziņa) kandidāta pārskata raksts, kura saturs saistīts ar kandidāta zinātnisko darbu pēdējos piecos gados, kā arī minētā raksta kopija.

Uzziņas LZA prezidija sekretariātā Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050, tel. 67223931, fakss 67821153, E-pasts: alma@lza.lv

Latvijas Zinātņu akadēmijas
ģenerālsekretārs **V.Kampars**

**Apsveicam LZA goda locekli,
Turaidas muzejrezervāta direktori**

ANNU JURKĀNI
ar valsts apbalvojumu –
Atzinības krusta IV šķiru!

Sveicam jubilārus!

9. maijā – LZA īsteno locekli **Jāni SPĪGULI**

9. maijā – LZA korespondētājocekli **Tatjanu KOŅI**

11. maijā – LZA īsteno locekli **Jāni GARDOVSKI**

11. maijā – LZA īsteno locekli **Nikolaju SJAKSTI**

14. maijā – LZA korespondētājocekli **Aiju ŽILEVIČU**

23. maijā – LZA īsteno locekli **Jāni ZILGALVI**

26. maijā – LZA goda doktoru **Ģirtu ZAĶI**

27. maijā – LZA ārzemju locekli **Lembitu VABU**

29. maijā – LZA ārzemju locekli **Juri SILENIEKU**

Ad multos annos!

Latvijas Zinātņu akadēmija

Atklāj Eiropas lielāko ceļojošo kosmosa izstādi “European Space Expo”

European Space Expo telts Esplanādē

Ventspils Augstskolas rektore **Gita Rēvalde**, kosmonauts **Anatolijs Solovjovs**, **O.Spārītis**

Kopš saulainā 30. aprīļa Esplanādē paceļas ar Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā atbalstu uzceltās kosmosa tematikai veltītās izstādes “European Space Expo” telts kupols. Daudziem tas atgādināja jaunības izjūtas ar pareizticīgo katedrāles kupola telpā ierīkotā planetārija atribūtiem – plakātiem, zvaigznāju attēliem, globusu, kosmosa apguves tehnoloģiju aprakstiem.

Atklāt šo izstādi bija ieradusies gan ekonomikas ministre Dana Reizniece-Ozola, gan izglītības un zinātnes ministre Māriete Seile. M. Seile uzsvēra izstādes izglītojošo funkciju, rosinot jauniešu iztēli dažādu ar kosmosa pētniecību saistītu profesiju un izglītības ceļu izvēlei. D. Reizniece-Ozola varēja lepoties ar nesenu kā panākto Latvijas dalību starptautiskajā Eiropas Kosmosa aģentūras darbā un cerībām Latvijas zinātniekiem rast iespējas piedalīties starptautiskos ar kosmosa industrijas iespēju apguvi saistītos projektos. Jaunā situācija

varētu vērst par labu tos zinātniskā potenciāla zaudējumus, kas bija radušies, mūsu valstij novilcinot Latvijas dalību starptautiskajos kosmosa izpētes projektos, kā rezultātā vairāki zinātnieki no Ventspils Augstskolas Radioastronomijas centra bija spiesti meklēt darbu Igaunijā un atrada to Tartu universitātes paspārnē. Tagad Latvijai ir cerība atgūt savus pasaulē izkaisītos zinātniekus un motivēt viņus strādāt Latvijas ekonomikas labā.

Pasākumā bija ieradies Rīgā dzimušais kosmonauts Anatolijs Solovjovs, kurš ļoti labi izteicās par Latvijas zinātni, akadēmisko vidi un bija gatavs rudenī šeit ierasties atkal, lai iepazītos ar Ventspils Augstskolas Radioastronomijas centru, tiktos ar akadēmiķi Jāni Stradiņu un citiem Latvijas zinātniekiem.

LZA prezidents **Ojārs Spārītis**

12. stāvā mazgā asinis

Pēc tam, kad LZA Augstceltni pameta Latvijas Universitātes institūti, tajā klusi un citus netraucējot norisinās remontdarbi un pakāpeniski ierodas jauni irnieki, par ko LZA prezidents Ojārs Spārītis Pavasara pilnsapulcē uzteica Lietu pārvaldi. Protams, ir divtik patīkami, ja tās ir ar zinātni saistītas vai vismaz tai tuvu stāvošas zinātnietilpīgas institūcijas. Tā pirms pašām garajām maija svētku brīvdienām liftā pie 12. stāva pogas parādījās uzlīme NEFRO.

Pirmais, kas piesaista uzmanību, izejot no lifta, ir stiklots priekškambarītis (nevar taču teikt *vējtveris* mājas vidū, kur nekāda vēja nav). No tā nokļūstam pilnībā pārplānotajā bijušajā Latvijas vēstures institūtā, tagadējā dr. Georga Ritova SIA “Medicīnas sabiedrība Gaiļezers”, kur ar hemodialīzes aparātiem, sauktiem arī par *mākslīgo nieri*, tiek *mazgātas asinis*. Par to pastāsta dr. Māris PĻAVIŅŠ, kurš praktiski vada šo centru.

– Vakar, kad es pirmo reizi sēdēju savā kabinetā, es jutos kā miljonārs. Visa Rīga mūsu acu priekšā! Tas ir milzīgs pārdzīvojums. Iepriekš mēs irējām telpas tepat pāri Gogoļa ielai, tā sauktajā Dzelzceļa veselības centrā – ielas līmenī ar ieeju no pagalma. Izjūtas, sēžot tagad 12. stāvā, ir vienkārši fantastiskas, un es ceru, ka arī mūsu pacienti to novērtēs.

Mēs ārstējam pacientus ar to, ko sauc par *mākslīgo nieri* jeb oficiāli – hemodialīzi. Vecos laikos to sauca arī par asiņu mazgāšanas metodi no vācu *blutwäsche*. Tiem pacientiem, kam nieres atteikušās strādāt un nespēj attīrīt asinis no slāpekļa vielmaiņas produktiem, kas rodas, organismā sabrūkot olbaltumvielām, mēs šeit trīs reizes nedēļā vidēji pa četrām stundām katram veicam šo procedūru. Strādājam divās maiņās no 7.00 līdz 16.00, ieskaitot sestdienas. Kā jau teicu, katrs pacients nāk pie mums trīs reizes nedēļā. Viena grupiņa – pirmdienās, trešdienās un piektdienās, otra – otrdienās, ceturtdienās un sestdienās. Šobrīd mums ir septiņas *mākslīgās nieres*, bet jaunās telpas rada izaugsmes iespējas.

Pati hemodialīzes metode Latvijā tiek lietota jau vairāk nekā 50 gadus, sākot no 1964. gada. Protams, nevar salīdzināt tos biklos mēģinājumus un to aparāturu, kas bija pirms 50 gadiem ar tagadējo. Tagad metode ir kļuvusi pacientiem ļoti draudzīga. Viņi mierīgi guļ, lasa avīzi vai skatās televizoru (televizorus mēs vēl neesam uzstādījuši) un mierīgi pavada savas četras stundas.

Prasu, ko nozīmē NEFRO pie lifta pogas

– Mēs, ārsti, kas ārstējam nieres, esam nefrologi. *Nephros* ir nieres, bet vai jūs zināt, kā niere ir latviski?

Nu niere taču, vai tad ne?

– Endzelīna vārdnīcā niere ir iksts, nieres – iksti. Starp citu, dažas pacientes valodniecības to zināja...

Ar dr. M. Pļaviņu tikās **Z. Kipere**

Sadarbība ar Šveices zinātniekiem un uzņēmējiem

Tieši pirms Eiropas Savienības veselības ministru tikšanās Rīgā grupa zinātnieku – Latvijas Organiskās sintēzes institūta (LOSI) Zinātniskās padomes priekšsēdētājs Ivars Kalviņš, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra (BMC) zinātniskā direktore Aija Linē, kā arī veselības ministrs Guntis Belēvičs, Veselības ministrijas valsts sekretāra vietniece Egita Pole, uzņēmuma ROCHE Latvija direktors Rauls Vēliņš un LZA prezidents Ojārs Spārītis Bazelē 14. un 15. aprīlī iepazīs ar Šveices uzņēmuma ROCHE darbu ārstniecisko preparātu izstrādē un iepazīstināja ar Latvijas līdzšinējo sekmīgo pieredzi jaunu ārstniecisko preparātu izstrādē un starptautiskā patentēšanā.

Nemaz neizbrīnīja LOSI ilggadējā direktora Ivara Kalviņa prezentācijas sekmes, redzot cik aktīvi Šveices zinātnieki klausījās un pierakstīja Latvijas farmakoloģijas veiksmes stāstu noslēpumus. Savukārt pēc BMC zinātniskās direktoras Aijas Linē uzstāšanās Šveices zinātnieki izrādīja lielu interesi par jaunām sadarbības iespējām onkoloģisko paraugu datu bankas izmantošanā. Ļoti reti pēc Latvijas neatkarības

atjaunošanas mani ir pārņēmis tāds lepnums par savu nozari profesionāli pārzinošu un valstiski domājošu politiķi, kā tas bija šoreiz, piedaloties vairākkārtējos sarunu rāundos un redzot, kā par abu pušu sarunu līderi kļuva veselības ministrs Guntis Belēvičs.

Šveices farmakoloģijas nozares speciālisti un atbildīgie par starptautiskās sadarbības veicināšanu bija gandarīti par tikšanos ar Latvijas delegāciju un tās atbildīgo sniegumu, iepazīstot ar abpusēji izdevīgām sadarbības iespējām nākotnē. To apliecināja arī koncerna ROCHE Valdes priekšsēdētājs Dr. Severins Švāns (*Severin Schwan*), kurš pārliecinoši izvirzīja konkrētus sadarbības pasākumus onkoloģisko slimību laboratorisko izmeklējumu centra izveidei Latvijā un kopā ar veselības ministru Gunti Belēviču izvērtēja reālās iespējas atbalstīt preventīvās diagnostikas principu, kā arī farmakoloģisko preparātu izstrādi sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju un Latvijas zinātniekiem.

Ojārs Spārītis, LZA prezidents

No kreisās: Aija Linē, Ivars Kalviņš, Severins Švāns, Guntis Belēvičs, Ojārs Spārītis, Egita Pole, Rauls Vēliņš

LZA nodaļās

LLMZA un LZA LMZN sēde

20. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijā notika Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas (LLMZA) prezidija un Latvijas Zinātņu akadēmijas Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas sēde.

Sēdes ievadā tika sveikta Pauļa Lejiņa balvas Lauksaimniecības zinātnēs laureāte LLU Lauksaimniecības fakultātes Augšnes un augu zinātņu institūta profesore *Dr.habil.agr.* Ināra Turka.

Akadēmiķe Baiba Rivža informēja, ka **Ordeņu kapituls** 2015. gada 2. aprīlī **nolēma par nopelniem Latvijas valsts labā piešķirt Triju Zvaigžņu ordeņa V šķiru** LLMZA īstenojamam loceklim, bijušajam LLMZA Meža zinātņu nodaļas vadītājam, LLU Meža fakultātes Meža izmantošanas katedras emeritētajam profesoram **Dr.sc.ing. Leonardam Lipiņam** un **Atzinības krusta IV šķirī** – LLMZA īstenojamam loceklim, LLMZA Lauksaimniecības zinātņu nodaļas vadītājam, LLU Lauksaimniecības fakultātes Augšnes un augu zinātņu institūta emeritētajam profesoram, **Dr.agr. Dainim Lapiņam**.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" direktors, vadošais pētnieks Jūrgis Jansons klātesošos iepazīstināja ar ziņojumu "Mežzinātnes attīstības perspektīvas Latvijā. Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" (ar prezen-

tācijas saturu var iepazīties LZA mājaslapā pie Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas aktivitātēm).

Turpinājumā **Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Lauksaimniecības zinātnieku apvienības (NJF)** 25. kongresa sagatavošanas komisijas priekšsēdētājs, profesors Pēteris Rivža informēja par NJF 25. kongresa sagatavošanas gaitu. Kongress norisināsies šī gada 16. – 18. jūnijā Rīgā, Latvijas Universitātē (ar prezentācijas saturu var iepazīties LZA mājaslapā pie Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas aktivitātēm).

Iepriekšējā, t.i. 23. marta sēdē tika nolemts izsludināt konkursu uz LLMZA īstenojamajiem locekļu vietām: Lauksaimniecības zinātņu nodaļai – 5 vakances, Pārtikas un veterinārmedicīnas zinātņu nodaļai – 4 vakances, Agrārās ekonomikas zinātņu nodaļai – 5 vakances, Inženierzinātņu nodaļai – 5 vakances, Mežzinātņu nodaļai – 5 vakances. 20. aprīļa sēdes laikā tika pārrunātas aktualitātes saistībā ar jauno LLMZA īstenojamajiem locekļu kandidāturu izvirzīšanu, kā arī tika nolemts izsludināt konkursu uz divām vakantajām LLMZA goda locekļu vietām.

LLMZA prezidente Baiba Rivža informēja, ka **2015. gada 5. jūnijā LLU Lielajā aulā tiks rīkota LLMZA kopsapulce** un iepazīstināja klātesošos ar kopsapulces darba kārtības projektu.

Pie dažādiem jautājumiem:

1) tika pārrunātas aktualitātes LLMZA un LZA LMZN īstenojamajos projektos:

- Zviedru Institūta tematiskās partnerības ICE ietvaros 18. martā, sadarbībā ar Latvijas Lauku sieviešu apvienības pārstāvēm, tika rīkots seminārs "Inovācijas uzņēmējdarbības atbalsts kā mūsdienīva izaicinājums reģionālā kontekstā". Semināra dalībniecēm bija iespēja tikties ar Latvijas Nacionālā kultūras centra vadītāju Signi Pujāti par Nemateriālā kultūras mantojuma likumu. Akadēmiķe B.Rivža informēja par inovatīvās uzņēmējdarbības atbalsta pasākumiem Zviedrijā, Polijā, Lietuvā, Baltkrievijā, pieredzes pārņemšanas iespējām Latvijā, kā arī iepazīstināja ar valsts pētījumu programmu EKOSOC – LV. Programmas 5.2.3. projekta "Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā" tematika ir saistīta ar tematiskās partnerības ICE ietvaros pētāmo problemātiku.

- Valsts pētījumu programmā EKOSOC–LV notiek aktīvs darbs pie 2. posma dokumentu gatavošanas un iesniegšanas.

- ERA – NET projekta SUMFOREST ietvaros 5. – 6. maijā Varšavā notiks projekta vadības sanāksme, kurā piedalīsies arī LLMZA prezidente B.Rivža un LLU Meža fakultātes prodekāns, pētnieks Jānis Krūmiņš. Sanāksmes laikā tiks apspriesti iespējamie pētniecības virzieni nākotnē.

2) sēdes dalībnieki tika informēti, ka ir **izsludināta pieteikšanās konkursa "Sējējs – 2015" konkursa grupā "Jaunais zinātnieks"**.

Saskaņā ar konkursa nolikumu, par konkursa dalībnieku var būt jaunais zinātnieks, kurš ir izstrādājis zinātnisko darbu Lauksaimniecībā un lauku attīstībā un šajā vai iepriekšējā gadā (no 2014.gada 1. jūnija līdz 2015.gada 31.maijam) ir ieguvis zinātņu doktora zinātnisko grādu. Sīkāka informācija par iesniedzamajiem dokumentiem pieejama LLMZA mājas lapā. 3) LLMZA prezidente informēja, ka 2015. gada 15. aprīlī noslēdzās darbu iesniegšana LLMZA, LLU un VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcijas Altum" rīkotā konkursa jaunajiem zinātniekiem pavasara kārtā. Kopumā tika iesniegti divi darbi:

- Jauno zinātnieku grupā: Žanetes Garanti promocijas darbs "Reģionālo klasteru izveides un attīstības iespējas Latvijā" (darba vadītāja profesore, *Dr.oec.* Andra Zvirbule – Bērziņa);

- Maģistru grupā: Rūtas Paulovičs maģistra darbs "Sēņu bioloģiski aktīvo vielu izpēte" (darba vadītāja – vadošā pētniece, *Dr.sc.ing.* Zanda Krūma).

Nākamā sēde paredzēta 18. maijā.

LZA LMZN zinātniskās sekretāres p.i. un LLMZA zinātniskā sekretāre **Kristīne Polačenko**

Rīgas klusais centrs pirms 100 gadiem

Grāmatu nams "Valters un Rapa" Andra Caunes grāmatu "Rīgas klusais centrs pirms 100 gadiem" jaunumu stendā pieprasījuma ziņā ievietojis ar 2. numuru – tūdaļ pēc Valda Zatlera grāmatas "Kas es esmu?". Atšķirībā no 1. numura autora, Caunem, šķiet, nekad nav bijis jāuzdod šis sakrāmālais jautājums. Tie, kas interesējas par mūsu senvēsturi, it īpaši Rīgas senvēsturi, pazīst vienu no pašiem prominentākajiem, daudzas balvas un apbalvojumus saņēmušiem arheologiem. Un, ja nepazīst viņu kā arheologu un nav lasījuši viņa zinātniskās un populārzinātniskās grāmatas, tad viņa vaļaspriekam – pastkaršu rosinātajai grāmatu sērijai par Rīgu pirms simt gadiem diez vai kāds grāmatu mīļotājs ir pagājis garām.

Atverot pašu pirmo grāmatu "Rīgas Vecpilsēta pirms 100 gadiem", ar izbrīnu izlasu tās izdošanas gadu – 1994. Jaunākās grāmatas priekšvārdu autors uzrakstījis 2015. gada 1. janvārī. Vairāk nekā 20 gadi! Pirmās grāmatas

priekšvārdā autors atklāj savas aizraušāns cēloni. "Ko man ir devusi seno atklātņu vākšana? Protams, kā katrs vaļaspriekš, tā ir ļāvusi aizmirst ikdienas rūpes un ieiet tikai sev vienam piederošā pasaulē. Ļāvusi izjust kolekcionāra atradēja prieku par katru jaunu, līdz šim vēl neredzētu Rīgas skatu. Taču istu prieku man vienmēr ir sagādājuši tie anonīmie attēli, uz kuriem ir bijis tikai viens vārds – "Rīga" vai arī nav bijis nekāda uzraksta. Izzinot, kur attēlā parādītā celtne atradusies, kam piederējis, kam kalpojusi, atšifrējot, kad attēlā redzamais noticis, vai noskaidrojot, kas tās par personām, esmu daudz pamatīgāk iepazīnis Rīgu pirms simt gadiem."

Nu cikls ir noslēdzies. Bija grāmata par Vecpilsētu, grāmatas par Rīgas priekšpilsētām (par Pārdaugavu pat otrs, papildināts izdevums). Nu iznākusi grāmata par Rīgas centru, kuru mēs vislabāk pazīstam, jo tajā atrodas visprestižākās ēkas – teātri, bijušo banku grez-

nie nami, *glauņākās* mācību iestādes, lielais muzejs, kurš restaurācijas un pārbūves dēļ joprojām nav skatītājiem pieejams. Šajā sakarā es gribētu pieminēt kādu simtgadīgu fenomenu. Citēju: "Muzeja ēkas pamatākmens zemē guldīts 1903. gada 10. maijā. Pabeigto celtni atklāja 1905. gada 14. septembrī". 1908. gadā nodega Rīgas Latviešu biedrības nams. "Jauno biedrības namu uzcēla divos gados (1908. – 1910.g.)". Nacionālais, toreiz pilsētas otrais (Krievu) teātris uzcelts 1899. –1902. gadā, turklāt nevis šāds tāds, bet ar bagātīgu skulpturālo ietēru, iekštelpu apdari un tam laikam ļoti modernu tehnisko aprīkojumu. Bez "ReRe". "SBRE" un citiem lielajaudas monstriem. Ar amatnieku rociņām. Un nevis desmitiem gadu garumā (kā Nacionālo bibliotēku un, šķiet, nu jau arī Nacionālo muzeju).

Pēc Andra Caunes jaunākās grāmatas iepazīšanas pa Rīgas parkiem un bulvāriem iesim ar citu skatu un attieksmi – tas pilsētbūvniecī-

bas krāšņums, ko dižās pilsētas audzējušas gadu simteņiem, Rīgas centrā tapis vien dažu desmitu gadu laikā – pēc pilsētas nocietinājumu vaļņu nojaukšanas. Vairs nekad pēc tam nav bijusi iespēja arhitektiem ierakstīt savā CV daudzus desmitus greznu namu. Bet nav jau pēc tam bijuši arī jauni Šēli un Šefeldi, Baumaņi un Pēkšēni. Taču, kā zinām – pieprasījumu rada piedāvājums...

Vai ar kluso centru Rīgas atklātņu grāmatu sērija noslēdzas? Atkārtotais Pārdaugavas izdevums ļauj cerēt, ka ne.

Z.Kipere

Pārskats par Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) galvenajiem darba virzieniem augstākās izglītības un zinātnes jomā 2012. – 2015.gadā

Gatavojoties LIZDA 7.kongresam 2015.gada 23.maijā, esam sagatavojuši pārskatu par LIZDA darbu augstākajā izglītībā un zinātnē laika posmā no 2012.gada.

LZA Arodorganizāciju padome, kas ir lielākā LIZDA organizācija zinātnes jomā, kopā ar Augstskolu un zinātnes komisiju un LIZDA eksperti augstākās izglītības un zinātnes jomā ir strādājuši daudz, tomēr panākt nav izdevies to, kas bija plānots ar cerēt. Šo pārskatu strukturējām četrās sadaļās: darba samaksa, augstākās izglītības un zinātnes politika, starptautiskā sadarbība, kā arī ieskicēti turpmākā darba virzieni. LZA arodbiedrību padome un LIZDA birojs būs pateicīgi par ZV lasītāju ieteiku-

miem turpmākajam darbam.

1. Darba samaksa un slodze

LIZDA mērķis augstākās izglītības un zinātnes jomā ir bijis panākt finansējuma palielinājumu zinātnei un augstākajai izglītībai. Nepieciešamība palielināt finansējumu ir nostiprināta Zinātniskās darbības likuma 33.panta 2.daļā (pieņemts 2005. gadā): „Ministru kabinets, iesniedzot Saeimai gadskārtējo likumu par valsts budžetu, paredz ikgadēju finansējuma pieaugumu zinātniskajai darbībai ne mazāku par 0,15procentiem no iekšzemes kopprodukta, līdz valsts piešķirtais finansējums

zinātniskajai darbībai sasniedz vismaz vienu procentu no iekšzemes kopprodukta”, un Augstskolu likuma 78.panta 7.daļā: „Ministru kabinets, iesniedzot Saeimai gadskārtējo valsts budžeta projektu, tajā paredz ikgadēju finansējuma pieaugumu studijām valsts dibinātās augstskolās ne mazāku par 0,25 procentiem no iekšzemes kopprodukta, līdz valsts piešķirtais finansējums studijām valsts dibinātās augstskolās sasniedz vismaz divus procentus no iekšzemes kopprodukta” (Grozījums spēkā no 01.06.2013.).

Turpinājums – 3.lpp.

Pārskats par Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) galvenajiem darba virzieniem augstākās izglītības un zinātnes jomā 2012. – 2015.gadā

Turpinājums no 2.lpp.

Lai īstenotu mērķi, notikušas regulāras LIZDA Augstākās izglītības un zinātnes komisijas sēdes, kā arī LZA Arodorganizācijas padomes sēdes. Šo sanāksmju galvenās tēmas ir meklēt veidus un ceļus, kā panākt zinātnes un augstākās izglītības finansējuma palielinājumu. akadēmiskā un zinātniskā, tai skaitā vispārējā un tehniskā personāla atalgojuma palielinājumu, atbilstību ar Grozījumiem Darba likumā par minimālās algas paaugstinājumu un tā ietekmi uz augstākās izglītības un zinātnes darbinieku atalgojumu un slodzi (vispārējais personāls). Apriestas arī aktualitātes augstskolu arodorganizācijās, aktualitātes augstākajā izglītībā un zinātnē Eiropā un pasaulē, sadarbība ar citām arodbiedrībām Latvijā un ārzemēs. LIZDA Augstskolu un zinātnes Komisijas pārstāvji ir aicinājusi uz tikšanos LZA priekšsēdētāju A. Siliņu, LZA prezidentu O.Spārīti, cenšoties veidot sadarbības aliansi zinātnes finansēšanas jautājumos (sanāksmēs piedalījās I.Mikiško, M.Kazubierne, I.Trapenciēre), kā arī Rektoru padomes (RP) priekšsēdētāju A.Barševski, lai vienotos par pozīciju augstākās izglītības finansējuma jautājumos, apspriestu akadēmiskā personāla atalgojuma situāciju un mēģināts saskaņot viedokļus darba samaksas jautājumos. Piedaloties Rektoru padomes sēdēs, LIZDA pozīcijai ir saņemts atbalsts no atsevišķu valsts augstskolu rektoriem. Ir notikušas sanāksmes ar Latvijas Studentu apvienības priekšsēdētājiem (E.Ratnieks, M.Dubickis, I.Grigorjeva) un akadēmiskā virziena pārstāvjiem. Uz sanāksmēm tika aicināta IZM Augstskolu, zinātnes un inovāciju departamenta direktore un citi pārstāvji, lai diskutētu par aktualitātēm augstākajā izglītībā un zinātnē. Kā konstruktīvas un produktīvas tiek vērtētas diskusijas ar bijušajām departamenta direktorēm G.Rēvaldi un I.Arhipovu. Diemžēl pašreizējā departamenta direktore uz tikšanos ieradās tikai vienu reizi (2013.g.).

Lai apspriestu LIZDA prasības, bijušas regulāras tikšanās ar IZM vadību, Latvijas Republikas Prezidentu A.Bērziņu, premjeru V.Dombrovski, premjeri L.Straujumu (piedalījās LU Arodorganizācijas priekšsēdētāja R.Mozere), uzsverot nepieciešamību palielināt budžeta finansējumu augstākajai izglītībai un zinātnē.

2013.gada janvārī pēc LIZDA ierosinājuma notika LIZDA Augstskolu un zinātnes komisijas apgalā gada diskusija, piedaloties IZM pārstāvim, Saeimas Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas priekšsēdētājam I.Druvietei, Profesoru apvienības pārstāvei B.Rivžai, vairāku zinātnisko institūtu pētniekiem un mediju pārstāvjiem, kas sagatavoja rakstus Latvijas medijos, materiālu televīzijā. 2013.gada februārī pēc LIZDA pieprasījuma notika Saeimas Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas izbraukuma sēde LZA, kurā piedalījās apmēram 150 LIZDA biedru; deputāti no Saeimas izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, izglītības un zinātnes ministrs un IZM amatpersonas. Ar Latvijas vēstures institūta arodorganizācijas palīdzību tika noorganizēta „putras virtuve”. Diemžēl diskusijas ar ministrijas pārstāvjiem nebija auglīgas, drīzāk pretēji - zinātniekiem tika ieteikts meklēt darbu „pie cita darba devēja”, nevis zinātnē vai augstākajā izglītībā.

Katru gadu LIZDA pieprasīja Saeimai, Ministru kabinetam palielināt valsts budžeta finansējumu augstākajai izglītībai un zinātnē, izstrādājot Valsts budžetu trīs gadu periodam. Diemžēl ministra R.Čiļa laikā izstrādātajā valsts budžeta pieteikumā tas netika ņemts vērā; neliels budžeta palielinājums tika ielānēts tikai 2014.gadā un 2015.gadā.

Pēc premjera V.Dombrovskā ierosinājuma (2012.g.jūlijā) gada nogalē pēc LIZDA atkārtotiem pieprasījumiem IZM tika izveidota darba grupa, kas izstrādāja Sadarbības memorandu augstākās izglītības un zinātnes jautājumos. LIZDA izstrādāja viedokli, atkārtoti pieprasot ievērot Zinātniskās darbības likuma 33.panta 2.daļu un Augstskolu likuma panta 78.panta 7. daļu (ikgadējs budžeta finansējuma palielinājums par 0,25% no IKP). Darba grupas 7 sēdēs tika panākta vienošanās ar IZM par Sadarbības memoranda saturu, kas apstiprināta Finanšu ministrijā, kā arī LIZDA saņēma atzinīgu darba grupas darba vērtējums no IZM Valsts sekretāres S.Liepiņas. Darbu uzsākot

Izglītības un zinātnes ministram Vj.Dombrovskim, diemžēl izrādījās, ka jaunais ministrs “neko nezina par Memorandu, kas atbilstoši uz augstāko izglītību un zinātni...”

Vienlaikus 2013.martā. deviņu LZA Arodorganizāciju apvienībā esošie zinātniskie institūti izsūtīja vēstules Valdībai, Saeimai, Tiesībsargam, politisko partiju frakcijām, Valsts kontrolei, Finanšu ministram „Par reālo finansālo un sociālo situāciju institūtos”. Pēc trim mēnešiem saņemām atbildi no Tiesībsarga, ka jautājums tiks izskatīts divu gadu laikā. LIZDA saņēma Tiesībsarga atbildi tieši pēc diviem gadiem - 2015.gada martā.

LIZDA atkārtoti ir pieprasījusi Saeimai un Valdībai zinātnes un augstākās izglītības finansējuma palielinājumu, prasot parakstīt vienošanos par strādājošo cienīgu darba samaksu, IZM veikt regulārus maksājumus VPP, kā arī piešķirt papildus līdzekļus zinātnes grantu finansēšanai no valsts budžeta.

Augstskolu un zinātnes komisija, tiekoties ar ministri I.Druvieti, pēc ilgām diskusijām panāca mutisku vienošanos izveidot IZM darba grupu par akadēmiskā (attiecīgi arī ar to saistīto zinātniskā personāla) darba samaksu un slodzi. Diemžēl solītā darba grupa netika izveidota, to pamatojot ar iepānoto Pasaules Bankas (PB) pētījumu un jaunas Augstākās izglītības finansēšanas koncepcijas izstrādi.

LIZDA viedoklis augstākās izglītības un zinātnes finansējuma palielinājuma nepieciešamības jautājumos ticis diskutēts Zinātnieku savienības Valdes sēdēs (2013. – 2014.), Latvijas Profesoru apvienībā (2013.g.), diskusijās ar Latvijas Jauno zinātnieku apvienības valdes pārstāvjiem (2012.–2014.), nolasīts ziņojums un piedalīšanās debatēs LZA Pilnsapulcē (2013.); tiekoties ar Finanšu ministru A.Vilku, Premjerministru V.Dombrovski, izglītības ministriem R.Čili, Vj.Dombrovski, I.Druvieti.

Pēc LIZDA pieprasījuma IZM tika izveidota darba grupa par akadēmiskā personāla slodzi samazināšanu; pagaidām notikusi viena darba grupas sēde.

Pēc augstskolu rektoru ierosinājuma notikušas LIZDA, rektoru un koledžu asociācijas pārstāvju tikšanās par augstākās izglītības politiku. Tika noorganizēta laikraksta “Izglītība un kultūra” un „Latvijas Avīze” diskusija par augstākās izglītības un zinātnes finansējumu 2013.gada janvārī ar Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājas I.Druvietes, Latvijas Profesoru apvienības priekšsēdētājas B.Rivžas, IZM Augstskolu un zinātnes departamenta direktora un LIZDA Augstskolu un zinātnes komisijas un Latvijas Jauno zinātnieku apvienības biedru piedalīšanos. Bija vairākas publikācijas laikrakstos, kā arī Radio un TV pārraide ar LIZDA biedru viedokli par nepieciešamību palielināt finansējumu augstākās izglītības un zinātnes jomai.

I.Trapenciēre nolasīja referātu par akadēmiskā un zinātniskā personāla atalgojumu un darba apstākļiem augstākās izglītības un zinātnes kvalitātes kontekstā un piedalījās diskusijā Saeimas organizētajā sesijā par augstākās izglītības un zinātnes finansējumu 2013.gada martā, LIZDA ir noorganizējusi tikšanās ar Rektoru padomes priekšsēdētāju A. Barševski, Saeimas politiskajām partijām, Latvijas Zinātnieku savienību, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvjiem, Institūtu arodorganizācijām, administrāciju un direktoriem, diskutējot par tiem veidiem, kā panākt finansējuma palielinājumu augstākajai izglītībai un zinātnē.

Augstskolu arodorganizācijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas Arodkomiteja tika aicinātas piedalīties piketos pie Saeimas un demonstrācijā, akcentējot augstākās izglītības un zinātnes finansējuma palielinājuma nepieciešamību. Pēc piketa 2013. gada oktobrī (pavisam piedalījās vairāk par 1900 dalībniekiem) LIZDA Augstskolu un zinātnes komisijas pārstāves R.Ozola (Liepājas Universitāte), M.Kazubierne (LZA Arodorganizāciju Padomes priekšsēdētāja), I.Trapenciēre (LIZDA eksperte) tika aicināti uz tikšanos ar Reformu partijas vadību un Saeimas frakciju deputātiem, kurā pieprasīja ievērot Augstskolu likuma 78.7. pantu un Zinātniskās darbības likuma 32.3.pantu.

Piedalīšanās Saeimas izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdēs par augstākās izglītības un zinātnes jautājumiem – 14 komisijas sēdes (piedalījās I.Trapenciēre, dažās sēdēs M.Kazubierne, LZA Arodorganizāciju pārstāvji). Esam piedalījušies Saeimas Tautsaimniecības komisijas sēdēs (M.Kazubierne, I.Trapenciēre).

Esam panākuši, ka augstākās izglītības un zinātnes jautājumi iekļauti vienošanās ar politiskajām partijām (skat. www.lizda.lv)

Vēstules sagatavotas Tiesībsargam par Zinātniskās darbības likuma neizpildi, vēstules Saeimai, IZM, Ministru kabinetam un Finanšu ministrijai par finansējuma palielinājuma nepieciešamību izglītībai un zinātnē.

Uzskatām, ka Valsts budžeta palielinājumā augstākajai izglītībai un zinātnē (2014.gada budžetā par 1,1 miljonu LVL augstākajai izglītībai un 3,1 miljoniem zinātnē un 2015.gada budžeta palielinājums par 5 miljoniem EUR augstākajai izglītībai un 8 miljoniem EUR zinātnē) ir arī liels LIZDA nopelns. Mēs, protams, apzināties, ka esošais budžeta palielinājums ir nepietiekams, lai nodrošinātu nozares attīstību un ceram uz visu ZV lasītāju atsaucību un atbalstu, cenšoties to panākt.

II. Augstākās izglītības un zinātnes politika

1. Dalība Augstākās izglītības padomes darbā, t.sk. augstākās izglītības koncepcijas izstrādē un atzinuma sniegšanā, par budžeta finansēto studiju vietu skaitu.

2. Dalība augstskolu studiju virzienu Akreditācijas komisijā un Licencēšanas komisijā.

3. Atzinumu sniegšana par augstākās izglītības un zinātnes politikas dokumentiem (normatīvie akti, koncepcijas, vidēja termiņa politikas dokumenti, Valdības Deklarācijas, Rīcības plāni, u.tml.)

4. Semināri paplašinātajai Augstākās izglītības un zinātnes komisijai par Eiropas savienības rekomendācijām Latvijai augstākās izglītības un zinātnes jautājumos, Latvijas zinātnes politikas dokumentiem, atalgojumu un citiem jautājumiem.

5. Dalība Pasaules Bankas (PB) un IZM semināros par PB veiktā pētījuma gaitu par augstākās izglītības finansēšanas modeli (3 semināri).

6. Dalība sanāksmēs augstskolu arodorganizācijās (RPIVA, LiepU, LU, Rēzeknes augstskola, DU); LZA arodorganizāciju padomē un institūtos.

7. Raksts par augstākās izglītības un zinātnes politiku Latvijā www.lizda.lv

8. Education International (EI) pētījuma „Akadēmiskā personāla darba vide un darba apstākļi” (piedalījās 9 valstis) organizācija Latvijā, piedalīšanās un atskaites sagatavošana EL

I. Sadarbība ar starptautiskajām institūcijām

1. Tikšanās ar OECD ekspertu grupu, atzinumu sniegšana par Latvijas Ziņojumu OECD par augstāko izglītību un zinātni.

2. Tikšanās ar Starptautisko valūtas fondu (IMF) par IZM sagatavoto Ziņojumu par augstāko izglītību un zinātni, IMF ekspertiem

3. Ziņojuma sagatavošana pēc Starptautiskās darba organizācijas (ILO) pieprasījuma par ILO Rekomendāciju ievērošanu Latvijā

4. Tikšanās ar Pasaules bankas (PB) ekspertiem PB misiju laikā Latvijā par augstākās izglītības un zinātnes jautājumiem .

5. Kopā ar Eiropas Komisijas (EK) pārstāvi piedalīšanās Latvijas izglītības politikas izvērtējuma procedūrā par EK Politikas dokumentu *Izglītība un apmācība 2020* (ET2020)

6. LIZDA vērtējuma sagatavošana dažādiem EK Politikas dokumentiem par augstāko izglītību un zinātni.

7. Piedalīšanās EI un Eiropas Izglītības un zinātnes arodbiedrību konfederācija (ETUCE) pētījumos par izglītības un zinātnes jautājumiem.

Turpinājums nākamajā numurā

Aizstāvēšana

2015.gada 26.maijā plkst. 15.00 RTU Mašīnzinātņu nozares Promocijas padomes “RTU P-16” atklātajā sēdē Rīgā, Ezermalas ielā 6, 405. auditorijā

ANITA AVIŠĀNE

aizstāvēs disertāciju par tēmu “Mērišanas spēka un virsmas raupuma ietekme uz augsti elastīgu materiālu detaļu lineāro izmēru mērījumu precizitāti” inženierzinātņu doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors, Dr.habil.phys. Juris Dehtjars (Rīgas Tehniskā universitāte); profesors, Dr.sc.ing. Ēriks Kronbergs (Latvijas Lauksaimniecības universitāte); profesors, Dr.habil.sc.ing. Rein Laaneots (Tallinas universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā, Ķīpsalas ielā 10 un Valsts Nacionālajā bibliotēkā, Anglikāņu ielā 5.

2015. gada 27.maijā plkst. 13.00 RTU Materiālzinātņu nozares Promocijas padomes “RTU P-18” atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē, Paula Valdena ielā 3, 272. telpā

MĀRIS KODOLS

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu “Aktīvu volframātu fotokatalizatoru sintēzes tehnoloģijas izstrāde” inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesore, Dr.habil.phys. Baiba Bērziņa (LU CFI); Dr.phys. Jānis Kleperis (LU CFI); vadošais pētnieks, Dr.chem. Bruno Andersons (LV KĶI). Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalas ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā http://www.rtu.lv.

2015. gada 27.maijā plkst. 14.30 RTU Materiālzinātņu nozares Promocijas padomes “RTU P-18” atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās univer-

sitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē, Paula Valdena ielā 3, 272. telpā

LUDMILA MAHŅICKA-GOREMIKINA

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu “Sintēzes apstākļu un legējošo piederu ietekme uz porainas augsttemperatūras keramikas īpašībām un struktūru” inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr.habil.sc.ing. Jānis Grabis (RTU NĶI); profesors, Dr.chem. Andris Actiņš (LU); Dr.sc.ing. Ilze Smeltere.

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalas ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā http://www.rtu.lv.

2015. gada 28. maijā pulksten 13.00 Rīgā, Aspazijas bulvārī 5, 519. auditorijā, LU Filozofijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

ELVĪRA ŠIMFA

aizstāvēs promocijas darbu “Ētikas un antropoloģijas attiecības Imanuela Kanta filozofijā: morālā un pragmatiskā antropoloģijā” filozofijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: prof. Dr. phil. Igors Šuvajevs (Latvijas Universitāte); vadošā pētniece Dr.phil. Solveiga Krūmiņa-Koņkova (LU Filozofijas un socioloģijas institūts); prof. Dr. phil. Velga Vēvere (Ekonomikas un kultūras augstskola).

Ar promocijas darbu var iepazīties Latvijas Universitātes bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19.

2015.gada 28.maijā plkst.14.00 Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Juridiskās zinātnes promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

ALDONA KIPĀNE

aizstāvēs promocijas darbu “Seksuālās vardarbības kriminoloģiskās problēmas”.

Oficiālie recenzenti: profesore Dr.jur. Sandra Kaija (RSU); docents

Dr.jur. Jānis Teivāns-Treinovskis (Daugavpils Universitāte); profesors Dr.jur. Viktors Justickis (Lietuva)

Ar promocijas darbu varēs iepazīties RSU bibliotēkā, RSU mājaslapā www.rsu.lv

2015. gada 28. maijā, plkst. 14:00, Rīgas Tehniskās universitātes Promocijas padomes “P-01” atklātajā sēdē Rīgā, Paula Valdena ielā 3, 272. telpā notiks doktoranta

GINTA ŠMITA

promocijas darba “Airlanda – kilaizena pārgrupēšanās reakcijas pielietojumi dabasvielu totālajās sintēzēs” aizstāvēšana.

Promocijas darba recenzenti: profesors, Dr. chem. Māris Turks (Rīgas Tehniskā universitāte); profesors Dr. chem. Edgars Sūna (Latvijas Universitāte); vadošais pētnieks, Dr. chem. Pēteris Trapenciēris (Latvijas Organiskās sintēzes institūts).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā, Paula Valdena ielā 5, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, Mūkusalas ielā 3, un ar promocijas darba kopsavilkumu arī RTU mājaslapā www.rtu.lv/.

2015. gada 28. maijā pulksten 15.00 Rīgā, Aspazijas bulvārī 5, 519. auditorijā, LU Filozofijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

MĀRIS KŪLIS

aizstāvēs promocijas darbu “Patiesības izpratnes izmaiņas: vēsturiski komunikatīvais modelis” filozofijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: asoc. prof. Dr. phil. Raivis Bičevskis (Latvijas Universitāte); prof. Dr. phil. Anita Stašulāne (Daugavpils Universitāte); vadošā pētniece Dr.phil. Solveiga Krūmiņa-Koņkova (LU Filozofijas un socioloģijas institūts).

Ar promocijas darbu var iepazīties Latvijas Universitātes bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19.

IN MEMORIAM

LZA īstenā locekle
Valentīna Skujiņa
(02.10.1937–27.04.2015)

2015. gada 27. aprīlī aprāvējis valodniecības terminoloģes, habilitētās filoloģijas doktores (*Dr. habil. philol.*), Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekles, profesores **Valentīnas Skujiņas** darbīgais mūžs.

Valentīna Skujiņa dzimusi 1937. gada 2. oktobrī Rīgā. Studējusi Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas fakultātes Latviešu valodas un literatūras nodaļā (1955–1960). Mācoties pēdējā kursā, V. Skujiņa jau sāk strādāt Latvijas Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūtā, kur pāriet viss viņas darba mūžs. Sākumā V. Skujiņa strādā Vārdniecības sektorā, taču pavisam drīz par viņas galveno zinātniskās pētniecības objektu un interesi kļūst terminoloģija, aptverot gan terminzinātnes teoriju, gan visdažādākos terminoloģijas prakses jautājumus, terminu darināšanu, strukturāli semantiskos modeļus. 1977. gadā V. Skujiņa kļūst par Terminoloģijas un valodas kultūras nodaļas vadītāju (1977–2012). Visu darba mūžu V. Skujiņa aktīvi, ar patiesu pašizliedzību un interesi strādājusi LZA Terminoloģijas komisijā par zinātnisko sekretāri, vēlāk par līdzpriekšsēdētāju, kopš 1999. gada par priekšsēdētāju. Pirmais V. Skujiņas plašākais pētījums ir filoloģijas zinātņu kandidāta disertācija "Tehnisko zinātņu terminu veidošana latviešu valodā" (1969), bet turpmākie pētījumi aptver visu latviešu terminoloģiju. Vairākos gadu desmitos krātās atziņas apkopotas monogrāfijā "Latviešu terminoloģijas izstrādes principi" (1993, 2002). Par šo monogrāfiju V. Skujiņa ieguvusi habilitētās filoloģijas doktores grādu (1993). V. Skujiņas zinātniskās intereses ir plašas. 1999. gadā izdota viņas grāmata "Latīņu un grieķu cilmes vārddalju vārdnīca", 2006. gadā – monogrāfija "Salikteni G. Manceļa vārdnīcā "Lettus" un krājuma "Phraseologia Lettica"". Daudz publikāciju gan grāmatās, gan rakstu krājumos, gan laikrakstos V. Skujiņai ir arī par dažādiem valodas kultūras, prakses un lietišķās latviešu valodas jautājumiem. 1993. gadā izdota grāmata "Valsts valodas prasmei lietvedības dokumentos", vairākos izdevumos – grāmata "Latviešu valoda lietišķajos rakstos" (1999, 2003, 2014) V. Skujiņa ir ap 600 zinātnisku un populārzinātnisku rakstu autore, kā arī ap 70 terminu vārdnīcu autore, līdzautore, zinātniskā redaktore un eksperte.

Kopš 1979. gada V. Skujiņa zinātnisko darbu savienojusi ar pedagogisko darbību. Lasīti lekciju cikli par valodas kultūru un terminoloģiju LU Pedagoģijas un psiholoģijas un Filoloģijas fakultātē, terminoloģijas kursu LU Filoloģijas fakultātē. 1998. gadā V. Skujiņa kļūst par Liepājas Pedagoģijas universitātes profesori, docējusi terminoloģijas, valodas kultūras, stilistikas kursus, bijusi šīs

augstskolas promocijas padomes valodniecības eksperte.

V. Skujiņa bijusi LZA korespondētājlocekle (1994–1997), LZA īstenā locekle (1997), LZA Senāta locekle (2000–2012), Valsts emeritētā zinātniece (2014), Augstākās padomes Prezidija Valsts valodas komisijas locekle (1989–1993), Valsts valodas komisijas locekle (2002–2011), Latviešu valodas ekspertu komisijas locekle (1992–2010), Latvijas Zinātnes padomes Latviešu sinhroniskās valodniecības eksperte (2006–2009), kā arī Starptautiskā terminoloģijas pētniecības institūta IITF (Austrija) locekle, Starptautiskās terminoloģisko jaunvārdu unificēšanas organizācijas IOUTN (Polija) locekle.

V. Skujiņa saņēmusi Starptautisko Luda Bērziņa konkursa balvu (par devumu "Pedagoģijas terminu skaidrojošās vārdnīcas" veidošanā (2000)), LZA Jāņa Endzelīna balvu un LZA piemiņas medaļu (2001), Austrijas terminoloģijas Eižena Vistera (*Eugen Wüster*) īpašo vārdbalvu (2006), LR Izglītības un zinātnes ministrijas atzinības rakstu par nozīmīgu devumu latviešu terminoloģijas izstrādē un valodas kopšanā (2007), LZA un AS Grindeks fonda balvu un goda zīmi *Zelta pūce* (2007).

No mums aizgājusi ievērojama valodniece – nozīmīgākā latviešu terminoloģe un terminzinātnes teorētiķe, daudzu terminu vārdnīcu autore, valodas kultūras un prakses darbiniece, sirsnīga un atsaucīga kolēģe, enerģisks un darbīgs cilvēks, kurš savu mūžu veltījis latviešu valodai un tautai.

LU Latviešu valodas institūta kolēģi

Aizstāvēšana

Pedagoģijas zinātņu nozares Promocijas padomes atklātā sēde notiks 2015. gada 28. maijā plkst. 15.00 LU (Jūrmalas gatve 76, G 16 auditorijā), kurā disertāciju pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs **ZIGMUNDS ŽUKOVSKIS**.

Temats: "Studentu sonorās domāšanas attīstība gītārspēles studiju procesā", "*Development of students' sonic thinking in the study process of guitar playing*".

Recenzenti: prof. Lūcija Rutka, LU; doc. Valdis Bernhofs, JVLMA; prof. Maruta Šile, RPIVA.

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkas Daudznozaru bibliotēkā: datorikā, juridiskās zinātnes, teoloģija (Raiņa bulvāris 19, 203. telpa).

2015. gada 28. maijā pulksten 17.00 Rīgā, Aspazijas bulvāri 5, 519. auditorijā, LU Filozofijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

IGORS GUBENKO

aizstāvēs promocijas darbu "**Humanitāro zinātņu filozofiskā pamatojuma problēmas risinājumi Žaka Deridā dekonstrukcijā**" filozofijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: prof. *Dr. habil. phil.* Maija Kūle (Latvijas Universitāte); prof. *Dr. phil.* Velga Vēvere (Ekonomikas un kultūras augstskola); vadošā pētniece *Dr. phil.* Ella Buceniece (LU Filozofijas un socioloģijas institūts).

Ar promocijas darbu var iepazīties Latvijas Universitātes bibliotēkā, Raiņa bulvāri 19.

.

2015. gada 29. maijā plkst. 10.00 LLU Lauksaimniecības zinātņu nozares Laukkopības apakšnozares promocijas padomes atklātā sēdē Jelgavā, Lielā ielā 2, 123. telpā, promocijas darbu lauksaimniecības doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

VALDA LAUGALE

Temats: "**Agrotehnoloģisko faktoru ietekme uz zemeņu ražošanas periodu lauka apstākļos**".

Oficiālie recenzenti: Edīte Kaufmane, *Dr. biol.*, Valsts Augļkopības institūts; Uldis Kondratovičs, *Dr. biol.*, Latvijas Universitātes profesors; Ina Alsiņa, *Dr. biol.*, Latvijas Lauksaimniecības universitātes profesore

Ar promocijas darbu var iepazīties LLU Fundamentālajā bibliotēkā Jelgavā, Lielā ielā 2 un internetā http://lufb.llu.lv/promoc_darbi.html

.

2015. gada 29. maijā pulksten 14.00 Rīgā, Āzenes ielā 16/20, 250. auditorijā, RTU promocijas padomes P-12 atklātā sēdē promocijas darbu inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

JURGIS ZEMĪTIS

par tēmu "**Telpu gaisa kvalitātes analīze un prognozēšanas metodoloģija**".

Oficiālie recenzenti: *Dr. hab. sc. ing.* Egils Dzelzītis (Rīgas Tehniskā universitāte); *Dr. sc. ing.* Kristīna Ļebedeva (Fizikālās enerģētikas institūts); *Dr. sc. ing.* Lina Sedukaite (Kauņas Tehnoloģiju universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU bibliotēkā Ķīpsalā ielā 10, kā arī internetā RTU mājaslapā: www.rtu.lv/zinatne.

.

2015. gada 1. jūnijā plkst. 9.00 Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Medicīnas promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

OLGA ZAIKOVSKA

aizstāvēs promocijas darbu "**Naga funkcionālās vienības pārmaiņas onihomikozes pacientiem**".

Oficiālie recenzenti: profesore *Dr. med.* Ilze Štrumfa (RSU); profesore *Dr. med.* Matilda Bylaite-Bučinskiene (Viļņas universitātes klīniskās Dermatoveneroloģijas centrs, Lietuva); asoci. profesore *Dr. med. Marina Aunapuu* (Tartu universitātes Histoloģijas un embrioloģijas katedra, Igaunija).

Ar promocijas darbu var iepazīties RSU bibliotēkā, RSU mājaslapā www.rsu.lv

.

2015. gada 1. jūnijā plkst. 14.00 Latvijas Universitātes Mazajā aulā, Raiņa bulvāri 19, Latvijas Universitātes Medicīnas, farmācijas un bioloģijas nozaru promocijas padomes atklātā sēdē

INDULIS KUMSĀRS

aizstāvēs promocijas darbu "**Koronāro artēriju bifurkāciju bojājumu invazīvās ārstēšanas stratēģija**" medicīnas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr. med.* Dainis Krieviņš, LU Medicīnas fakultāte; *Dr. med.* Andrejs Kalvelis, Rīgas Stradiņa universitāte; *Dr. med.* Jaan Eha, Tartu Universitāte, Igaunija.

Ar promocijas darbu var iepazīties LU bibliotēkā, Rīgā, Raiņa bulvāri 19.

.

2015. gada 1. jūnijā plkst. 14.30 Rīgas Tehniskās universitātes Informācijas tehnoloģijas nozares promocijas padomes P – 07 atklātā sēdē Rīgā, Meža ielā 1/3, 202. auditorijā

PĀVELS OSIPOVS

aizstāvēs promocijas darbu "**Elektroniskās informācijas sistēmas lietotāju personīgā adaptīvā profila pielietošana anomālas uzvedības atklāšanai**" inženierzinātņu doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors, *Dr. habil. sc. comp.* Valērijs Zagurskis (Rīgas Tehniskā universitāte); Zinātniski pētnieciskās daļas vadītājs, *Dr. sc. ing.* Mihails Savrasovs (Transporta un sakaru institūts); profesors, tehn. zin. doktors Aleksandrs Koļesņikovs (Imanuela Kanta Baltijas federālā universitāte, Krievija).

Ar promocijas darbu var iepazīties internetā <http://www.rtu.lv> (Doktorantiem –> Promocijas darbi) un RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalā ielā 10.

.

2015. gada 3. jūnijā plkst. 13.00 RTU Materiālzinātņu nozares Promocijas padomes "RTU P-18" atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē, Paula Valdena ielā 3, 272. telpā

AGNESE GRIGALOVIČA

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu "**Polioksimitilēnu, etilēna-oksīdēna kopoliimēru un nano cinka oksīda kompozīciju struktūra un īpašības**" inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors, *Dr. habil. phys.* Māris Knite (RTU); profesors, *Dr. sc. ing.* Egils Plūme (LU); vadošais pētnieks, *Dr. chem.* Bruno Andersons (LV KKl).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalā ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

.

2015. gada 3. jūnijā plkst. 14.30 RTU Materiālzinātņu nozares Promocijas padomes "RTU P-18" atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē, Paula Valdena ielā 3, 272. telpā

MĀRTIŅŠ VANAGS

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu "**Nanostrukturēta dzelzs oksīda fotoanodu sintēze un īpašības, impulsa elektrolīzes un fotoelektrolīzes mehānismi**" fizikas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr. habil. sc. ing.* Jānis Grabis (RTU NKl); profesors, *Dr. habil. phys.* Uldis Rogulis (LU CFI); asociētais profesors, *Dr. habil. chem.* Donāts Erts (LU).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalā ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

.

2015. gada 4. jūnijā plkst. 15.00 Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, Krīšjaņa Barona ielā 1, Ērģļu zālē, promocijas padomes atklātā sēdē

GUNTARS PRĀNIS

aizstāvēs promocijas darbu "**Rīgas misāles dziedājumi viduslaiku Eiropas gregorisko tradīciju kontekstā**" mākslas zinātnes doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr. phil.* Mārtiņš Boiko, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas profesors; *Dr. hist.* Andris Levāns, Heidelbergas Zinātņu akadēmijas un Heidelbergas Universitātes projekta "Baltisch-deutsche Kulturbeziehung vom 16. bis 19. Jahrhundert" vadītājs; *Dr. art.* Ilze Liepiņa, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece.

Ar promocijas darbu var iepazīties JVLMA bibliotēkā un mājaslapā www.jvlma.lv.

.

2015. gada 4. jūnijā plkst. 16.00 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares promocijas padomes "RTU P-08" atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Āzenes ielā 16/20, 215. telpā

ALEKSEJS UDALCOVS

aizstāvēs promocijas darbu "**Spektrālā efektivitāte un pārraidīšanas enerģoefektivitāte viļņgarumdaļes blīvības optiskos tīklos**" inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: vadošais pētnieks, *Dr. sc. comp.* Modris Greitāns (EDI); profesors, *Dr. phys.* Edmunds Tamanis (DU); vadošais pētnieks, *Dr. phys.* Mārtiņš Rutkis (LU).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalā ielā 10 un Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv/> sadaļā "Zinātne".

.

2015. gada 8. jūnijā plkst. 14.00 RTU Mehānikas nozares promocijas padomes "RTU P-04" atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Transporta un mašīnzinību fakultātē, Ezermalas ielā 6k, 302. telpā

GAĻINA HARJKOVA

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu "**Stikla šķiedru aditīvais stiegtrojums kompozītmateriālos**" inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: profesors, *Dr. sc. ing.* Jānis Auziņš (RTU), profesors, *PhD* Jānis Vārna (LTU, Zviedrija), vadošais pētnieks, *Dr. sc. ing.* Jānis Andersons (LU Polimēru mehānikas institūts).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Ķīpsalā ielā 10, Valsts Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv> sadaļā "Zinātne".

.

2015. gada 8. jūnijā plkst. 14.30 Rīgas Tehniskās universitātes Informācijas tehnoloģijas nozares promocijas padomes P – 07 atklātā sēdē Rīgā, Meža ielā 1/3, 202. auditorijā

Redaktore Zaiga Kiperē.
"Zinātnes Vēstnesis".
Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.
Reģistrācijas apliecība nr. 75.
Izdevējs: Latvijas Zinātnieku savienība.
"Science Bulletin" Association of Latvian Scientists.

"Zinātnes Vēstnesis" redakcijas padome:
akademiķis Juris Ekmanis (vadītājs), akademiķis Jānis Bērziņš,
LZA kor. loc. Jānis Kristapsons, akademiķis Ēvalds Mugurēvičs,
akademiķe Baiba Rivža, LZA kor. loc. Pēteris Trapenciēris.
Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.
Tālr. 6721 2706, 67225361, fakss 67821 153.

E pasts: alma@lza.lv, lza@lza.lv
<http://www.lza.lv>
Indekss 77165.
Iespiests
SIA Zemgus LB